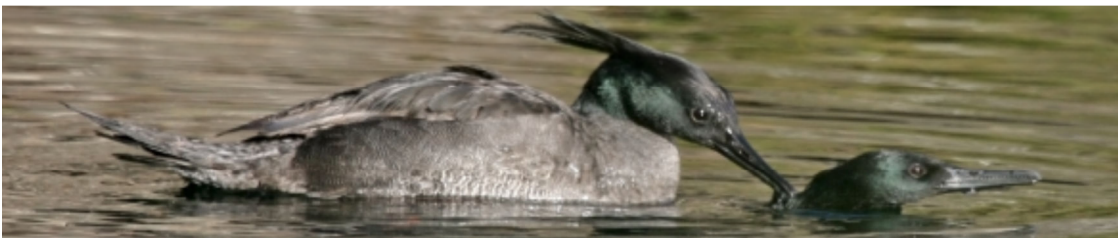

Vogelsymposium

2 oktober 2010, GaiaPark Kerkrade Zoo

*“We shan't save all we should like to, but
we shall save a great deal more than if
we had never tried” - Sir Peter Scott*

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	3
Voorwoord	4
Over Aviornis International Nederland	5
Over Stichting De Harpij	6
Over GaiaPark Kerkrade Zoo.....	7
Programma en sprekers.....	8
Pierreco Eyma	9
Joost Lammers	10
Luuc Vanhavere	12
Daan Witlox.....	13
Christiaan Luttenberg	14
Koen Peters.....	15
Maarten Vis.....	16
Tjerk ter Meulen	17
Peter en Robert Kooij.....	18
Deelnemers 2 oktober 2010	19
Ruimte voor aantekeningen	20
Sponsors van het symposium	23

Voorwoord

Ruim aandacht voor vogels

In 2009 is het idee ontstaan om een vogelworkshop te organiseren voor leden van Stichting de Harpij (dierentuinmedewerkers) en Aviornis International (vogelhouders). Maar hoe geef je invulling en vorm aan een workshop voor zo'n gevarieerde groep mensen? Want hoewel beide groepen met dezelfde vogels werken, lijken beide soms in een andere wereld te werken. En wat valt er te verwachten van de opkomst als zoiets wordt georganiseerd?

Na een tijdje evolueerde het idee van de workshop en stond op papier ineens de werktitel "vogelsymposium". Er werden meer mensen bij betrokken... en er werd enthousiast gereageerd.

Doel van dit symposium: het samenbrengen van vogelliefhebbers en diertuinmedewerkers en het uitwisselen van kennis en ervaring.

Voor wie? Dit symposium wordt speciaal georganiseerd voor alle leden en abonnees van De Harpij en Aviornis in binnen- en buitenland.

De afgelopen maanden vloog de tijd voorbij. Wie had dat nu ooit gedacht dat er op 2 oktober 2010 ruim 160 vogelliefhebbers bij elkaar zouden komen om over vogels te praten en te luisteren naar zo'n 10 sprekers. Ruim 160 vogelliefhebbers die op zowel professionele als op hobbymatige wijze met vogels bezig zijn. Ieder van ons beleefd de vogelwereld op zijn of haar eigen manier, maar iedereen is hier gekomen met hetzelfde doel: het beleven van de vogelwereld op een manier die we nog niet kennen. Nog niet eerder kwam zo'n groot aantal diertuinmedewerkers en hobbyisten uit Nederland en België bij elkaar om kennis en ervaring uit te wisselen.

De organisatie wil de sprekers van dit symposium hartelijk bedanken voor hun medewerking. De sprekers worden in dit programmaboekje kort aan u voorgesteld.

We willen u allemaal hartelijk bedanken voor uw aanwezigheid. Ik wens u een fijne dag en een inspirerend symposium waarop u morgen met veel genoegen terugkijkt.

Vriendelijke groet,

Namens Stichting De Harpij
Tjerk ter Meulen
tjerktermeulen@gmail.com

Namens Aviornis Int. Nederland
Jan Harteman
jan@harteman.nl

Over Aviornis International Nederland

Vereniging voor liefhebbers van park- en sierwatervogels

Aviornis International brengt liefhebbers van park- en sierwatervogels in heel Europa bijeen. Voorbeelden van deze vogels zijn eenden, ganzen, zwanen, fazanten, kamhoenders, kwartels en wilde duiven, maar ook kraanvogels, steltlopers, ibissen en toerako's horen erbij.

Aviornis is in Nederland opgedeeld in 11 regio's. De regio's zijn in hoge mate zelfstandig en organiseren allerlei activiteiten voor de leden, zoals lezingen, filmavonden of uitstapjes naar liefhebbers en bekende vogelparken in binnen- en buitenland. In Nederland heeft Aviornis zo'n 2500 leden.

Aviornis biedt u onder andere:

- Een schitterend tweemaandelijks tijdschrift vol informatie voor beginnende en ervaren liefhebbers
- Deelname aan regionale activiteiten
- Een door het ministerie van LNV erkende ringendienst waarbij u vaste voetringen kunt bestellen voor uw vogels
- Advies van een eigen wetgevingscommissie
- Bemiddeling bij vraag en aanbod van vogels
- Contact met andere liefhebbers

Waar staat Aviornis voor? Aviornis wil:

- Steun en medewerking verlenen aan wetenschappelijk verantwoorde programma's voor het in stand houden van vogelsoorten.
- Vogels uitwisselen onder de leden van de vereniging om zo gezonde populaties te behouden.
- De leden helpen met advies en informatie over het houden en kweken van vogels.
- Bijdragen aan herintroductie van bedreigde soorten in samenwerking met de werkgroepen en andere internationale organisaties.

U vindt meer informatie over Aviornis op de website www.aviornis.nl

Over Stichting De Harpij

Organisatie van en voor diertuinmedewerkers

Stichting De Harpij is een organisatie van en voor Nederlandse en Belgische diertuinmedewerkers. De Harpij geeft eenmaal per kwartaal een tijdschrift uit. Haar hoofddoelstelling is: *'het verbeteren van de verzorging en het welzijn van niet-huisdieren in de breedste zin van het woord'*.

Stichting De Harpij is vernoemd naar de harpij arend (*Harpia harpyja*). De sterk bedreigde harpij is een van de indrukwekkendste roofvogels ter wereld. Stichting De Harpij ondersteunt een belangrijk beschermingsproject voor de harpij, het Harpy Eagle Conservation and Research Project.

Stichting De Harpij tracht haar doelstelling te bewerkstelligen door bij te dragen aan de kennis en professionaliteit van diertuinmedewerkers. Daartoe worden de volgende activiteiten georganiseerd:

- Vier keer per jaar verschijnt het vakblad De Harpij. Kennisoverdracht, discussie over ontwikkelingen en het op de hoogte blijven van wat er speelt in diertuinland zijn de belangrijkste onderwerpen.
- Jaarlijks wordt een eendaags congres georganiseerd, waar ongeveer 200 geïnteresseerden samen komen. Kennisoverdracht en contacten leggen met collega's van andere tuinen zijn de belangrijkste onderwerpen.
- Workshops. Regelmatig worden er specialistische workshops georganiseerd. Kennisoverdracht is het belangrijkste doel.
- Publicaties: handboek afkortingen, veterinaire woordenboek, verrijksboek, etc.
- Vakgerichte excursies achter de schermen.
- Verrijksprijs voor het beste idee van gedragsverrijking

U vindt meer informatie over De Harpij op de website www.deharpj.nl

Over GaiaPark Kerkrade Zoo

Perfekte locatie voor nieuw initiatief

In 2005 opende GaiaPark Kerkrade Zoo haar deuren. Het is het eerste dierenpark dat volledig in de 21e eeuw is ontworpen en gebouwd. Het resultaat is dan ook bijzonder: weidse vergezichten, een overweldigende natuurbeleving, ruime dierverblijven, spannende architectuur en een gevarieerde diercollectie. Dat alles in het Limburgse heuvellandschap. Dichterbij de natuur kun je in een dierentuin niet komen.

GaiaPark, in 2010 voor de derde maal verkozen tot mooiste dierentuin van Nederland en België, neemt de bezoeker mee op ontdekkingsstocht naar het verleden en naar verre landen met exotische dieren. In de DinoDome bevindt zich naast een overdekte speeltuin ook een spraakmakend congrescentrum met drie zalen. Het auditorium, Gaia Theater, biedt ons maar liefst 250 zitplaatsen. Kortom, dit prachtige dierenpark biedt ons alles om er een succesvol symposium van te maken.

De organisatie van dit symposium en de medewerkers van Stichting de Harpij en Aviornis International Nederland, zijn GaiaPark heel erg erkentelijk in het kosteloos beschikbaar stellen van de zalen.

U vindt meer informatie over GaiaPark Kerkrade op de website www.gaiapark.nl

Programma en sprekers

2 oktober 2010

- 09.30 uur - Ontvangst met koffie/ thee en Limburgse vlaai
- 10.00 uur - Opening door Wim Verberkmoes, directeur GaiaPark Kerkrade
- 10.10 uur - Inleiding door Pierreco Eyma, voorzitter Aviornis Int. Nederland
- 10.30 uur - Inleiding door Joost Lammers, curator Vogelpark Avifauna
- 10.50 uur - Ibissen, door Luuc Vanhavere
- 11.20 uur - Pauze
- 11.40 uur - Vruchtenduiven, door Daan Witlox
- 12.00 uur - Vogels in Burgers' Bush, door Christiaan Luttenberg
- 12.20 uur - Kroeskoppelikanen in Zooparc Overloon, door Koen Peters
- 12.40 uur - Reuzentoekeans in Diergaarde Blijdorp, door Maarten Vis
- 13.00 uur - Luxe lunch
- 13.45 uur - Introductie GaiaPark, door Tjerk ter Meulen
- 14.00 uur - Rondgang door het dierenpark
- 16.00 uur - Koffie
- 16.15 uur - Kweekprojecten in Brazilië, door Peter Kooij
- 17.00 uur - Sluiting symposium
- 18.00 uur - Buffet diner "Ibis" (alleen wanneer u zich heeft opgegeven)

Pierreco Eyma

Voorzitter Aviornis International Nederland

Op 14 april 2007 werd Pierreco Eyma verkozen tot voorzitter van Aviornis International Nederland. Pierreco is een groot vogelliefhebber.

“Mijn mooiste ervaring tot nu toe is mijn eerste kweekervaring met de Kleine flamingo (Phoeniconaias minor). Eigenlijk is mijn ambitie om wat minder vogels te gaan houden en de aandacht te vestigen op de soorten die het ‘moeilijk’ hebben, dus de soorten die door gebrek aan populariteit nog maar weinig worden gehouden of de soorten die door hun kleine aantal dreigen te verdwijnen. Samen met ons fantastische Aviornis bestuur wil ik onze vereniging, ondanks alle moeilijkheden zoals wetgeving, importstop, vergrijzing etc. gezond en bloeiend houden. Daarnaast zou ik graag meer tijd vrijmaken om vogels in de natuur te gaan zien. Maar zoals menig mede liefhebber maar al te goed weet is het vogels houden en reizen geen goede combinatie.”

Pierreco zal in zijn inleiding vertellen over de organisatie Aviornis en de relatie tussen dierentuinen en particuliere vogelhouders.

Pierreco Eyma en een groenvleugelara

Website: <http://www.aviornis.eu>
<http://www.aviornis.nl>

Joost Lammers

Curator Vogelpark Avifauna, Alphen aan den Rijn

Joost Lammers is sinds 2001 werkzaam in Vogelpark Avifauna in Alphen aan den Rijn. Joost is verantwoordelijk voor het collectiebeheer en onder andere werkzaam als coördinator van het European Studbook (ESB) voor de helmcaruaris (*Casuarus casuaris*) en het European Endangered species Programma (EEP) van de dubbele neushoornvogel (*Buceros bicornis*).

De mooiste ervaringen van Joost in Avifauna zijn de kweekresultaten zoals de eerste F2 dubbele neushoornvogel en de eerste zwartsnavelooievaars (*Ciconia boyciana*) in Nederland. De meest bijzondere ervaring met vogels in het wild is de ontmoeting met schoenbekooievaars (*Balaeniceps rex*) in Uganda. De ambitie die Joost met zijn team heeft is het realiseren van enkele nieuwe spraakmakende vogelverblijven. Daarnaast blijft het kweken van bedreigde en 'bijzondere' soorten altijd belangrijk. Joost ziet het als uitdaging om in Avifauna een collectie te beheren die zowel liefhebbers als het grote publiek aanspreken.

Joost zal spreken over de (on)mogelijkheden voor dierentuinen en particuliere vogelliefhebbers om samen hun vogelpopulaties in stand te houden.

Joost Lammers op safari nabij de Kilimanjaro

Website: <http://www.avifauna.nl>
<http://www.nvdzoos.nl>

Samenvatting van de voordracht door Joost Lammers

Uit een recente analyse van International Species Information System (ISIS) blijkt dat nagenoeg alle populaties van de gemanagede soorten binnen European Association of Zoos and Aquariums (EAZA) niet '*self sustainable*' zijn.

Om dit probleem op te lossen moeten uiteraard de kweekresultaten in de Europese dierentuinen verbeterd worden en kunnen daarnaast nauwere samenwerking met dierentuinen in andere regio's, maar ook met niet EAZA dierentuinen en instellingen (zoals particuliere kwekers) in de eigen regio, leiden tot een verbetering van de situatie. Met andere woorden, het lijkt erg zinvol voor dierentuinen om een nauwere samenwerking aan te gaan met particuliere kwekers in Nederland en Europa, om samen te werken om de toekomst van de vogelpopulaties in gevangenschap te verbeteren. Echter met de huidige "code of ethics" van EAZA en de code diertransacties van de Nederlandse Vereniging van Dierentuinen (NVD) wordt het niet echt makkelijker om uitwisselingen met de particuliere sector te kunnen realiseren.

Een samenzijn zoals vandaag is daarom een uitgelezen gelegenheid om te laten zien dat een samenwerking, of in ieder geval het openstaan voor elkaars mogelijkheden en beperkingen, mogelijk is om een en ander in de toekomst te kunnen verbeteren. Uiteraard zijn er verschillen tussen dierentuinen en particuliere kwekers en vaak ook heel verschillende belangen. Als we daar de nadruk op leggen zal eventuele nauwere samenwerking er niet makkelijker op worden. Als we echter kijken wat onze gezamenlijke belangen zijn (o.a. het in stand houden van onze vogelpopulaties) en wat ons bindt, kunnen dierentuinen en particuliere kwekers / liefhebbers waarschijnlijk veel meer voor elkaar betekenen dan nu het geval is.

Luuc Vanhavere

Ibising, werkgroep voor ibissen en lepelaars

Luuc Vanhavere is een van de touwtrekkers van Ibising, de werkgroep die zich bezig houdt met ibissen en lepelaars in volièremilieus. Ibissen en lepelaars worden de laatste jaren steeds vaker met succes gekweekt en Ibising heeft daar zeker een positieve bijdrage aan geleverd.

Luuc is een vogelliefhebber van top tot teen, die naast het kweken van ibissen, lepelaars en andere vogels ook een actieve bijdrage levert aan het promoten van de vogelhobby bij de jeugd. Samen met de andere kernleden van Ibising zien we Luuc jaarlijks terug op de Ibisdag, welke op 16 oktober van dit jaar gehouden zal worden in Elburg.

Tijdens zijn voordracht zal Luuc vertellen wat Ibising onderneemt voor de populaties van ibissen en lepelaars in de Europese vogelcollecties en dierentuinen.

Luuc Vanhavere (4^e van rechts) tijdens een excursie van Jong Aviornis in Zoo Parc Beauval

Website: <http://www.ibising.org>

Daan Witlox

Werkgroep wilde duiven & kleine hoenderachtigen

Sinds een goed jaar is Daan actief binnen de werkgroep wilde duiven en kleine hoenderachtigen (WDKH). Deze werkgroep organiseert twee keer per jaar een bijeenkomst met verschillende presentaties en brengt om het jaar een tellijst uit van alle soorten duiven en kleine hoenderachtigen gehouden door de liefhebbers.

Als hobbyist houdt Daan zich samen met zijn vader bezig met het kweken van bospatrijzen, grondduiven en vruchtenduiven. De mooiste ervaringen zijn toch wel het samenwerken met andere personen uit alle windstreken in Europa. Cultuur, religie en taal spelen geen rol van betekenis als het om vogels gaat. Het is Daans ambitie om een goed duivenboek te maken met vele foto's en uitgebreide informatie over de ruim 300 soorten duiven in de wereld.

“De toekomst van de vogels ligt in onze handen. Willen we over honderd jaar nog steeds de vogelsoorten kweken die nu onze volières bewonen, dan zullen we moeten samenwerken en verantwoording moeten nemen in het kweken van zuivere soorten, het ringen van onze vogels en een gedegen stamboom boekhouding moeten aanleggen en bijhouden”, aldus Daan.

Daan Witlox

Website: <http://www.aviornis.nl/wdkh>

Christiaan Luttenberg

Hoofd dierverzorging Burgers' Bush en Desert

Opgegroeid op het platteland, werd het houden van verschillende soorten pluimvee voor Christiaan al snel een hobby van betekenis. Met als absolute top meer dan dertig kippenrassen. Een opleiding in de dierverzorging (met als doel kinderboerderij-beheerder worden), was dan ook vanzelfsprekend. Voor deze opleiding had hij een betaalde baan nodig in die tak van sport. Zo kwam Christiaan in 1993 als dierverzorger in de tropenhal van Burgers' Zoo, de Bush terecht. Tot die tijd was hij nog nooit in deze bijna 1,5 ha overdekte hal geweest. Ondanks dat het nooit de bedoeling is geweest om in de Arnhemse dierentuin te blijven, is de afdeling Bush/ Desert tot op de dag van vandaag zijn werkplek.

In 2009 werd Christiaan hoofd dierverzorging van deze afdeling. Naast het werken in deze twee zogenoemde Eco-displays, bezoekt hij fanatiek dierentuinen over de hele wereld. Op zijn Zoo-reizen legt hij graag collecties vast op de gevoelige plaat, wat inmiddels heeft geleid tot tienduizenden foto's.

Christiaan is tevens redactielid van dierentuinvakblad de Harpij.

Christiaan Luttenberg bij vechtganzen in Moskou Zoo

Website: <http://www.burgerszoo.nl>

Koen Peters

Hoofd Dieren & Care in Dierenpark Wissel

In 2003 is Koen Peters begonnen bij Zodiac Zoos, de overkoepelende organisatie van Aqua Zoo Friesland, Dierenpark Wissel, Kasteeltuinen Arcen en Zoo Parc Overloon. Momenteel is Koen werkzaam als hoofd Dieren & Care in Dierenpark Wissel te Epe. Samen met een klein team van dierverzorgers zorgt hij voor de diercollectie van Dierenpark Wissel, bestaande uit diverse vogels, lemuren, kleinklauwaapjes en andere zoogdieren.

Voor vogels heeft hij altijd grote interesse gehad en bijzondere momenten voor hem waren dan ook de ontmoetingen met de Spix' ara (*Cyanopsitta spixii*) in Loro Parque Tenerife (ES) en de schoenbekooievaar kuikens (*Balaeniceps rex*) in Parc Paradisio (BE). Maar ook het eerste kroeskoppelikanen kuiken (*Pelecanus crispus*) wat in 2009 in Zoo Parc Overloon ter wereld kwam was een beleving! Hopelijk volgen de roodrugpelikanen (*Pelecanus rufescens*) in Dierenpark Wissel binnenkort met een nieuwe primeur...

Koen Peters met een uil op zijn hand

Website: <http://www.zodiaczoos.nl>
<http://www.zooparcoverloon.nl>

Maarten Vis

Diergaarde Blijdorp, Rotterdam

Maarten Vis is 27 jaar en woont in het Westland, Zuid-Holland. Na het afronden van de studie diermanagement, werkt hij sinds 2006 met veel plezier op de vogelafdeling van Diergaarde Blijdorp in Rotterdam. Maarten werkt nu in de tropenkas en met de vogels in het Aziatische gebied. Daar houden hij en zijn collega's zich bezig met de dagelijkse verzorging van diverse vogelsoorten. Ook het uitbroeden van eieren en de handopfok van jonge vogels behoort tot de werkzaamheden. Naast het verzorgen van vogels is Maarten ook een aantal uur per week werkzaam in het Oceanium als beroepsduiker en duikploegleider.

Op het gebied van vogels fascineert hem vooral het gehele proces van ei tot gezonde, volwassen vogel en de diversiteit aan soorten, die allemaal weer hun eigen soortspecifieke gedrag vertonen. Het geeft een kick om de omstandigheden dusdanig te creëren, dat de vogels zich met succes kunnen voortplanten en het is leuk om de bezoekers van dichtbij kennis te laten maken met deze bijzondere diergroep. De voordracht van Maarten zal gaan over de handopfok van reuzentoekans in Diergaarde Blijdorp.

Maarten Vis

Website: <http://www.diergaardeblijdorp.nl>

Tjerk ter Meulen

Hoofdverzorger primaten en tropische vogels

Tjerk werkt zes jaar in GaiaPark Kerkrade Zoo, zo lang als deze dierentuin bestaat. Nadat hij Burgers' Zoo verruilde voor GaiaPark is Tjerk van een echte apenspecialist behoorlijk bijgespijkerd tot enthousiast vogelman. Werkzaam als hoofdverzorger primaten en tropische vogels heeft hij dan ook een zeer gevarieerde baan. De mooiste ervaring tot nu was het zien opgroeien van de eerste jonge zonnal in de gemengde vogelcollectie van de Amazonia-volière.

Naast zijn werkzaamheden als dierverzorger is Tjerk ook al acht jaar actief voor Stichting de Harpij. Hij vervult hiervoor momenteel de rol van bestuurslid. Naast het organiseren van dit vogelsymposium organiseert hij ook (mede) andere activiteiten voor De Harpij waaronder de jaarlijkse Harpij-dagen.

De ambitie van Tjerk is om een mooie en stabiele vogelcollectie in GaiaPark op te bouwen die duurzaam is door eigen kweek. Hij vertelt hierover graag in zijn voordracht.

Tjerk ter Meulen tijdens een recente reis in Congo

Website: <http://www.gaiapark.nl>

Peter en Robert Kooij

P. Kooij & Sons waterfowl breeding farm, 't Zand

Door zijn grote liefde voor watervogels, heeft P. Kooij Sr. in 1945 een sierwatervogel kwekerij opgericht ter grootte van 4,5 ha, gelegen aan de duinen in de kop van Noord Holland. Opvallende broedresultaten bleven niet uit en hierdoor werd het bedrijf wereldwijd bekend. Vandaag de dag wordt het bedrijf geleid door Peter Kooij, Frank van der Woude en Robert Kooij.

Criadouro Poços de Caldas, Minas Gerais, Brazilië

Enkele jaren geleden is de familie Kooij een samenwerking aangegaan met Moacyr Carvalho Dias in Brazilië. Carvalho Dias heeft een spectaculaire vogelcollectie waartoe bijzondere vogelsoorten behoren. Hierbij valt te denken aan de hoornhoenderkoet (*Anhima cornuta*), tinamoës, toekans, kromsnavels, goeans en hokko's zoals de in het wild uitgestorven Alagoas mesbekhokko (*Mitu mitu*). Voor de nabije toekomst zijn er plannen om de bedreigde Braziliaanse zaagbek (*Mergus octosetaceus*) in volièremilieu te kweken. Dit project en enkele andere non-profit programma's worden begeleid door IBAMA, Instituut Terra Brasilis en de Universiteit van São Paulo.

Peter Kooij zal de voordracht inleiden, waarna Robert het verhaal vervolgt.

Peter Kooij

Robert Kooij

Website: <http://www.kooyandsons.com>
<http://www.criadouropocosdecaldas.com>

Deelnemers 2 oktober 2010

Cijfers en feiten

We zijn trots op de grote belangstelling voor het vogelsymposium. Hierbij willen we u een overzicht geven van enkele cijfers en feiten.

Aantal inschrijvingen dagprogramma:	161	100%
Aantal inschrijvingen inclusief buffet diner:	94	58%
Aantal inschrijvingen uit Nederland:	137	85%
Aantal inschrijvingen uit België:	22	14%
Aantal inschrijvingen uit Duitsland:	1	0,5%
Aantal inschrijvingen uit Portugal:	1	0,5%
Aantal leden van Aviornis International:	80	50%
Aantal leden van Stichting De Harpij:	49	30%
Aantal vogelhouders/ liefhebbers:	88	55%
Aantal dierentuinmedewerkers:	40	25%
Aantal overige geïnteresseerden (studenten/ docenten/ partners etc.):	33	20%

A series of 24 horizontal dotted lines for writing.

Sponsors van het symposium

GaiaPark
Kerkrade Zoo

Groenhorst
College
Barneveld

Groenhorst College Barneveld

In Barneveld kunt u cursussen volgen op het gebied van vogelverzorging, vogelkweek en gezondheidszorg.

Onze praktijkfaciliteiten bieden huisvesting aan zo'n 70 soorten volièrevogels zoals vinkachtigen, vruchten- en insecteneters, kromsnavels, tientallen duivensoorten, watervogels, weidevogels, wilde hoenderachtigen en 25 kippenrassen.

Meer weten? Kijk op onze website: www.groenhorstbarneveld.nl